

SPIRULA

45/16
Schelpen
schonmaken

Volume 44, nr. 3 - 1996
Kwartaluitgave - quarterly magazine
ISSN 1383-7532

Editors / Redactie SPIRULA: Willem Faber & Jan Paul Buijs.
P.O.Box 64628, NL-2506 CA Den Haag, the Netherlands
Tel./Fax: +31(0)70-3551245 / Tel./Fax: +31(0)70-3600434
E-mail: Spirula@pi.net
WWW: <http://www.pi.net/~spirula>

GEACHTE ABONNEE,

Dit nummer van Spirula is te laat, omdat we voorrang hebben gegeven aan de Vita Marina die u inmiddels hebt ontvangen. Wij streven ernaar het volgende dubbelnummer van Vita Marina tezamen met Spirula 44(4) rond februari 1997 te laten verschijnen. In dat nummer van Spirula hebben we meer ruimte voor veldwerkartikelen, de rubriek 'weekdieren op postzegels' en andere korte artikelen.

De redactie hoopt erin te zijn geslaagd een interessant, gevarieerd en fraai geïllustreerd dubbelnummer van Vita Marina uit te brengen. Het volgende dubbelnummer is in voorbereiding en zal eenzelfde variatie vertonen.

We hebben geconstateerd dat Vita Marina/Spirula meer en meer bekendheid krijgt in het buitenland. Het is zeer waarschijnlijk dat het uitbouwen van de Internet pagina's van Vita Marina/Spirula en de daarop aangeboden diensten daartoe hebben bijgedragen. Zojuist hebben wij ons met een direct mailing gericht tot ruim 6000 adressen van verzamelaars, instituten en wetenschappers om Vita Marina/Spirula onder de aandacht te brengen. Dit is mogelijk gemaakt door een aanzienlijk aantal handelaren en uitgevers die op deze wijze eenvoudig en gericht reclame kunnen maken.

DEAR SUBSCRIBER

This issue of Spirula is too late, because we have given priority to Vita Marina, which you should have received by now. We now seek to publish the next double-issue of Vita Marina together with Spirula 44(4) around February 1997. In the next issue of Spirula we will have more room for field trip articles, the column 'molluscs on stamps' and other short articles.

The editors hope to have succeeded in publishing an interesting, varied and well-illustrated double-issue of the Vita Marina. The next double-issue is in preparation and will also contain articles on various popular topics.

We have noticed that Vita Marina/Spirula are becoming more and more widely known outside the Netherlands. Our internet site with a number of services may have contributed to this development. We have just organised a direct mailing to over 6000 addresses of collectors, institutes and malacologists to promote Vita Marina/Spirula. This has been made possible for us by a number of well-known dealers and publishers who herewith have the opportunity to advertise in an easy and direct way.

CONTENTS SPIRULA 44(3):

Editorial.....	1
The "Amboinsche Rariteitkamer" of Rumphius.....	2
Corrections.....	2
Small advertisements.....	2
Shell Shows and meetings.....	3
New shelled molluscan species.....	4-5
Book reviews	
European Malacological Index.....	5
The Festivus.....	6
Collect Shells on Stamps and A checklist of mollusks on postage stamps.....	6-7
Der Nautiluspokal.....	8-10
New publications.....	11-13
New books.....	15
The art of shell maintenance.....	15-16

INHOUD SPIRULA 44(3):

Redactioneel.....	1
De "Amboinsche Rariteitkamer" van Rumphius.....	2
Verbeteringen.....	2
Zoekertjes.....	2
Schelpenbeurzen en bijeenkomsten.....	3
Nieuwe weekdiersoorten (schelpen).....	4-5
Boekbesprekingen	
European Malacological Index.....	5
The Festivus.....	6
Collect Shells on Stamps en A checklist of mollusks on postage stamps.....	6-7
Der Nautiluspokal.....	8-10
Nieuwe artikelen.....	11-13
Nieuwe boeken.....	15
De kunst van het schelpenonderhoud.....	15-16

THE "AMBOINSCHE RARITEITKAMER" OF RUMPHIUS

In Vita Marina (vol. 44(1-2): 29-39) we published an article under the title of "Rumphius and the "Amboinsche Rariteitkamer". In this article the authors mention the discovery of a second coloured copy of this famous book. From this copy some coloured plates illustrate the article in Vita Marina. The book belongs at this moment to the Collection Forum Antiquarian Booksellers at 't Goy-Houten, the Netherlands. It is for sale.

The article in Vita Marina will be continued. In 1990 an expedition to Ambon was organized with a view to investigate if and to what extent the fauna as described by Rumphius, still exists. In the next issue of Vita Marina you can read a report of this expedition.

DE "AMBOINSCHE RARITEITKAMER" VAN RUMPHIUS

In de Vita Marina (vol. 44(1-2): 29-39) is een artikel opgenomen onder de titel "Rumphius en de "Amboinsche Rariteitkamer". In dat artikel wordt onder meer vermeld dat er een tweede handgekleurd exemplaar van dit beroemde boek is ontdekt. Uit dit exemplaar zijn enkele handgekleurde afbeeldingen opgenomen. Het boek bevindt zich momenteel in de Collectie Antiquariaat Forum, 't Goy-Houten, Holland. Het is te koop.

Het artikel in Vita Marina krijgt nog een vervolg. In 1990 namelijk is een expeditie naar Ambon georganiseerd met het doel te onderzoeken of en in hoeverre de door Rumphius beschreven mariene fauna nog bestaat. Een verslag van die expeditie kunt u in het volgende nummer van Vita Marina lezen.

CORRECTIONS - VERBETERINGEN

NEW SHELLED MOLLUSCAN SPECIES

Into this column of the issue vol. 44(1) of the Spirula an error has crept. On page 4 under Mathildidae one should read: "All: Bieler, 1995" in stead of "All: Bieler 1955".

In the same column of the issue 43(3): 3 under Architectonicidae one should read: *Architectonica gualtierii* Indo-Pacific: *A. arcana*S. cornuarietis, Réunion, W. Australia, Kermadec Islands; S. exornatus, Réunion, New Caledonia, ?Hawaii [not: Kernadec Islands]; All: Bieler, 1993. — Architectonicidae of the Indo-Pacific (Mollusca, Gastropoda). Abh. Naturwiss. Ver. Hamburg. (NF)30: 1-376.

NIEUWE WEEKDIERSOORTEN

In deze rubriek van het nummer vol. 44(1) van de Spirula een fout geslopen. Op pagina 4 moet onder Mathildidae gelezen worden "All: 1995" in plaats van "All: 1955".

In dezelfde rubriek van het nummer 42(3): 3 dient onder Architectonicidae te worden gelezen: *Architectonica gualtierii* Indo-Pacific: *A. arcana* ...S. cornuarietis, Réunion, W. Australia, Kermadec Islands; S. exornatus, Réunion, New Caledonia, ?Hawaii [not: Kernadec Islands]; All: Bieler, 1993. — Architectonicidae of the Indo-Pacific (Mollusca, Gastropoda). Abh. Naturwiss. Ver. Hamburg. (NF)30: 1-376.

SMALL ADVERTISEMENTS - ZOEKERTJES

I am interested in changing shells. I have specimens of the Chilean coast and other places where I collected. I can send my recent list. If you find anything of interest, please, send me a list of your duplicates. Almost all my duplicates are collected alive by myself. Antonio Elizalde Hevia, Venecia 1723, Independencia, Santiago 7, Chile, fax: (+56)2.6815689, e-mail: elizalde@reuna.cl.

Ik heb om te ruilen schelpen van de Chileense kust en van andere plaatsen. Ik stuur een lijst op verzoek. Als er iets bij is, stuur mij dan een lijst van uw dubbelen. Bijna alle exemplaren door mijzelf levend verzameld. Adres: zie hiernaast.

Ter overname aangeboden Vita Marina vanaf 1964 (dus alle gedrukte jaargangen). Contact opnemen met M.W.Halsema, Courteniusstraat 8, 3223 HD Hellevoetsluis, tel. 0181.321656

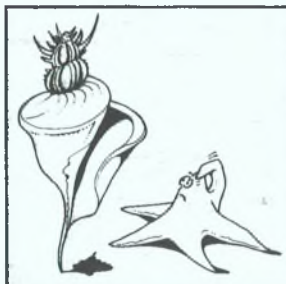
SHELL SHOWS AND MEETINGS - SCHELLEN-BEURZEN EN BIJEENKOMSTEN

- January 17-19 1997 Astronaut Trail Shell Show. Location: Melbourne Auditorium, 625 East Hibiscus Blvd, Melbourne, Florida, USA. Info: Bobbie Cordy, 385 Needle Blvd, Merritt Island, FL 32953, USA. Phone: (+1)407.452.5736.
- February 1-2 1997 International Shell Show Association Française de Conchyliologie. Location: Espace d'animation des Blanc Manteaux, 48, Rue Vieille du Temple, Paris, France. Info: M. & D. Wantiez, 88, Rue du General Leclerc, F-95210 Saint Gratien, France. Phone: (+33)1.34.170039.
- February 1-4 1997 Molluscs 97. Symposium on the Molluscs of the Indo-West Pacific and Australasian Region. Rottneest, W.Australia. Org.: The Malacological Society of Australasia Ltd. Info: Dr. F.E. Wells, Western Austrlian Museum, 1 Francis Street, Perth, WA 1000, Australia. Phone: (+61)9.427.2745, fax: (+61)9.328.8686, e-mail: wells@muswa.dialix.oz.au.
- April 10-15 1997 11th International Pectinid Workshop. Location: La Paz, Mexico. Info: Esteban Felix Pico, Cicimar-Ipn, A. Postal 592, La Paz B:C:S: C.P. 23000; Fax: (+52)112.25322; e-mail: efelix@vmredipn.ipn.mx.
- April 20-24 1997 1997 National Shellfisheries Association meeting. Location: Ft. Walton Beach, Florida, USA. There is a special session on scallops: "Scallops: Problems and Solutions". Info: Dan C. Marelli, Florida Marine Research Institute, 100 8th Avenue SE, St. Petersburg, FL 33701-5095, USA. Phone:(+1)813.896.8626; fax: (+1)813.823.0166; e-mail: marelli_d@sellors.dep.state.fl.us. See also NSA Newsletter on Internet at <http://www.shellfish.org>.
- June 22-27 1997 63rd Annual Meeting of the American Malacological Union (AMU/WSM) in Radisson Hotel on the beach at Santa Barbara, California, USA. 1. Deep-Sea Molluca. Info: Jerry Harasewych, Division of Mollusks, National Museum of Natural History, Washington DC 20560, USA. Phone: (+1)202.786.2073; e-mail: mnhiv006@si.m.si.edu. 2. Traditional vs. Phylogenetic Systematics. Info: Gary Rosenberg, Malacology, The Academy of Natural Sciences, 1900 Benjamin Franklin Parkway, Philadelphia, PA 19013-1195, USA. Phone: (+1)219.299.1033; e-mail: rosenberg@say.acnatsci.org.
- July 21-25 1997 Fourth International Temperate Reef Symposium at the Catholic University of Chile, Santiago. Info: Departamento de Ecología, Facultad de Ciencias Biol., Univ. Católica de Chile, Casilla-D Santiago, Chile. E-mail: reef@genes.bio.puc.cl.
- July 21-25 1997 XV Encontro Brasileiro de Malacologia. Location: Florianopolis, Santa Catarina state, Brazil. Info: Sociedade Brasileira de Malacologia, Potifícia Universidade Católica do Rio Grande do Sul, Instituto de Biotecnologia, Av. Ipiranga, 6681, prédio 12, sala 211, 90619-900 Porto Alegre, RS, Brazil. E-mail: ebram@music.pucrs.br or pjsouza@ibm.net.
- September 1-4 1997 International Congress on Palaearctic Mollusca. Location: Munich (München), Germany. The congress will focus on continental Mollusca. Info: G. Falkner, Raiffeisenstrasse 5, D-85457 Hoerlkofen, Germany. Tel./Fax:(+49)8122.93780; e-mail: (Dr. Stephen. A. Ridgway, Zoologische Staatssammlung, München) ridgway@zi.biology.uni.muenchen.de or (Prof.Dr.D. Herm Bayerische Staatssammlung Palaentologie) 100071,1711@compuserve.com.
- October 5-11 1997 3rd International Abalone Symposium in Monterey, California, USA. Suggested symposium topics: Aquaculture, Biotechnology, Ecology, Fishery Management, Larval Biology, Marketing & Economics, Morphometrics, Nutrition, Pathology, Phylogeny, Life History, Taxonomy, Evolution, and Ppopulation Biology. Info: e-mail: Catharine Ashley (Californian Sea Grant College) at cashley@uscd.edu.
- October 13-17 1997 CLAMA III, the 3rd Latin American Malacological Congress + IV Mexican Congress of Malacology and Conchiliology. Location: Ensenada, Mexico. Info: M.C. Claudia Farfan, Jefe Departamento de Acuicultura, CICESE, Baja California, Apdo. Postal 2732, Ensenada, BC, Mexico. WWW: <http://www.cicese.mx/oceano/acuicultura/iiciclama.html>. Fax: (Mexico) (+52)617.44880, (USA) (+1)011.52617/44880; Dr. Martha Reguero, e-mail: reguero@unamvm1.dgsc.unam.mx; Pablo E. Penchaszadeh, Vice-President of the Latin American Committee, Argentina, fax: (+54)1.8035753; e-mail: ana.penchaszadeh@newage.turbo.net.
- July 25-31 1998 World Congress of Malacology, Washington, DC, USA. The 13th International Malacological Congress of Unitas Malacologica and the 64th Annual Meeting of the American Malacological Union and several other malacological organisations. Info: Dr. Rüdiger Bieler (bieler@fmnh.org), Dr. Philippe Bouchet (bouchet@cimrs1.mnhn.fr), Dr. Robert Hershler (mnhiv007@si.m.si.edu), Dr. David Lindberg (davidl@ucmpl.Berkeley.Edu), Dr. Ellinor Michel (emichel@biology.lsa.umich.edu), Dr. Pablo Penchaszadeh (ppenas@usb.ve), Dr. Winston Ponder (wponder@extro.ucc.su.oz.au), Dr. John Taylor (j.taylor@mailserver.nhm.ac.uk).

NEW SHELLED MOLLUSCAN SPECIES - NIEUWE WEEKDIERSOORTEN (SCHELLEN)

In this column we bring publications of newly described genera, species and subspecies of recent, shell-bearing molluscs to your attention. Of course, the publication of a new species or genus does not necessarily implicate that the new name will be undisputed and followed. The species are ordered per family and the family names are sorted alphabetically.

In deze rubriek signaleren wij publicaties van nieuw-benoemde geslachten en (onder)soorten van recente, schelpdragende weekdieren. De vermelding daarvan betekent niet, dat de nieuwe naam algemeen zal worden erkend en nagevolgd. Gemakshalve zijn de nieuwelingen familiegewijs gerangschikt en zijn de families in alfabetische volgorde opgenomen.

CARDIIDAE

* *Vasticardium papuanum* Vidal, 1996. W. Pacific. — Apex 11(2): 77-81.

CHAMIDAE

* *Chama oomedusae*, New Caledonia; *Eopseuma phyllotrapezium*, New Caledonia, Coral Sea; *E. palaeodontica*, Seychelles, Réunion; *Carditochama* n. gen.; *Carditochama mindoroensis*, Philippines, N.E. Borneo. All: Matsukuma, 1996. — Bull. Mus. Natn. Hist. Nat., serie 4, 18, section A(1-2): 23-53.

CONIDAE

* *Conus peli* Moolenbeek, 1996. Oman, Masirah Island. — World Shells 18: 3-7.

* *Conus tirardi* Röckel & Moolenbeek, 1996. Pacific Ocean. — Vita Marina 44(1-2): 47-51.

COSTELLARIIDAE

* *Thala crassa* Lopes de Simone, 1995. S.E. Brazil. — Bull. Mar. Sci. 56(3): 805-812.

CYPRAEIDAE

* *Erronea bealsi* Mock, 1996. Philippines, Talicod Island. — World Shells 18: 63-66.

GALEOMMATIDAE

* *Ehippodonta (E.) gigas* Kubo, 1996. Okinawa Island. — Venus (Jap. Journ. Malac.) 55(1): 1-5.

LASAEIDAE

* *Scacchia maura* Van der Linden, 1996. Mauritania. — Basteria 60(1-3): 57-61.

* *Scacchia exserta* Van der Linden, 1996. Cape Verde Islands. — Basteria 60(1-3): 63-66.

MITRIDAE

* *Mitra (Mitra) brinkae* Salisbury & Kilburn, 1996. S. Africa. — Apex 11(2): 83-87.

MURICIDAE

* *Chicocenebra* Bouchet & Houart, 1996. (Subfamily Ocenebrinae). Type species: *Murex gubbi* Reeve, 1849. — J. Conch. Lond. 35(5): 423-426.

* *Coronium* n. gen.; *Coronium oblongum*; *C. elegans*. Both: Brazil. All: Simone, 1996. — Bull. Mar. Sci. 59(1): 45-52.

* *Thais pinangensis*, Indian Ocean; *T. rufotincta*, Indo Pacific. Both: Tan & Sigurdsson, 1996. — The Raffles Bull. Zool. 44(1): 77-107.

* *Jaton sinespina* Vermeij & Houart, 1996. Angola. — Iberus 14(1): 83-91.

* *Ergalatax obscura* Houart, 1996. Red Sea. — The Nautilus 110(1): 12-16.

* *Murexiella andamanensis* Houart & Suraya Rao, 1996. Andaman Islands. — Apex 11(2): 55-57.

* *Poirieria (Actinotrophon) fragilis*, New Caledonia; *Dermomurex (Takia) gofasi*, N.E. Atlantic; *Attiliosa ruthae*, Philippines; *Ocenebra (Ocenebra) chavesi*, Azores; *Pterotyphis ryalli*, Ghana. All: Houart, 1996. — Apex 11(2): 59-75.

NASSARIIDAE

* *Nassarius hansena*; *N. lochi*. Both: Kool, 1996. W. Pacific. — Vita Marina 44(1-2): 41-47.

NUCULIDAE

* *Nucula recondita* Gofas & Salas, 1996. Alboran Sea and French Mediterranean Coast. — J. Conch. Lond. 35(5): 427-435.

OLIVIDAE

* *Amalda danilai*, *A. trippneri*. Both: Kilburn, 1996. Indian Ocean, Mascarene Ridge. — Moll. Res. 17: 21-25.

PECTINIDAE

* *Semipallium marybellae* Raines, 1996. Guam. — La Conchiglia 28(279): 20-30.

PYRAMIDELLIDAE

* *Boonea okumurai* Hori & Okutani, 1996. Japan. — Venus (Jap. Journ. Malac.) 55(1): 7-14.

* *Eulimella marmorea* Hori & Tsuchida, 1996. Japan. — Venus (Jap. Journ. Malac.) 55(1): 15-23.

* *Ondina jansseni*, Van Aartsen & Menkhorst, 1996. Brittany, France. — Basteria 60(1-3): 55-56.

SCISSURELLIDAE

* *Sinerona redferni* Rolán, 1996. Caribbean Sea. — Iberus 14(1): 109-112.

SKENEIDAE

* *Lodderena omanensis*; *L. tanae*. Both: Moolenbeek, 1996. Oman. — Vita Marina 44(1-2): 21-28.

TRIVIIDAE

* *Trivia valerieae*, *Erato tetatua*. Both: Hart, 1996. New Zealand. — La Conchiglia 28(279): 37-39, 62.

* *Fossatrivia suduirauti* Lorenz, 1996. Philippines. — La Conchiglia 28(279): 50-52.

TURRIDAE

* *Genota marchandi* Pin, 1996. W. Africa. — La Conchiglia 28(279): 53-56.

UNGULINIDAE

- * *Felaniella (Zemysia) ohtai* Kase & Miyauchi, 1996. Japan.
— *Venus* (Jap. Journ. Malac.) 55(2): 97-103.

VASICOMYIDAE

- * *Ectenagena extenta* Krylova & Moskalev, 1996. Monterey, California. — *Ruthenica* 6(1): 1-10.

VENERIDAE

- * *Lioconcha (Sulcilioconcha) melhartea*, L. (S.) *richerdeforgesii*, *Pitae (Pitarina) healyi*. All: Lamprell & Stanisc, 1996. New Caledonia. — *Moll. Res.* 17: 27-48.

- * *Tivela valae* Lussi, 1996. S. Africa. — *La Conchiglia* 28(279): 40-42.

- * *Paphia (Protapes) rhamphodes*; *P. (P.) Gallus bombayana*. Both: Oliver & Glover, 1996. Arabian Sea. — *J. Conch. Lond.*, 35(5): 389-405.

VOLUTIDAE

- * *Cymbiola magnifica evansi* Bondarev, 1996. Australia, Queensland. — *World Shells* 17: 35-38.

- * *Cymbiola (Cymbiola) baili* Prati Musetti & Raybaudi Massilia, 1996. Australia, Timor Sea. — *World Shells* 18: 46-48.

BOOK REVIEWS - BOEKBESPREKINGEN

**ANNUARIO MALACOLOGICO EUROPEO
EUROPEAN MALACOLOGICAL INDEX
ANNUAIRE MALACOLOGIQUE
EUROPÄISCHE JAHRBUCH DER MALAKOLOGIE
1996 - 1997**

170 X 240 mm, paperback, 186 pages, b/w illustrations
No ISBN. Ed. L'Informatore Piceno, Ancona. Italy

Order to Malacologia, Italy, fax (+39)735.777232, e-mail: malacologia@fastnet.it
1996. I.T.L. 30000, USD 20.-

A new edition of an informative yearbook. In *Spirula* (43(2): 8) we wrote about the first edition that it was far from complete. Compared to that edition the new one is more extensive in every way, although the set-up is the same. It contains the same listings (the numbers in brackets give the numbers in the first edition): 88 (47) museums, institutes and aquaria (56 (34) Italian); 37 (17) periodicals and malacological organizations; editors and booksellers; shell shows and (temporary) exhibitions (mainly in 1996); a photographic review of 135 (90) malacologists and shell collectors; some small personal advertisements; about 3500 (2000) addresses of European malacologists and shell collectors.

With 50 extra pages the compilers of this book have met our wish for more completeness. This has certainly improved the quality, but there are still wishes for the future. You can visit more museums and aquaria in Europe outside Italy than you will find in this book. An example: not mentioned is the "Meeres Museum Öhringen" in Germany, although the details of this little museum were published in *Spirula* (43(3): 15). But also in other European countries, like the Netherlands and the United Kingdom, one can find more museums and aquaria which are worth visiting. Perhaps it is a useful hint for the compilers that in several countries national museum guides have been published. We also point to the book "Museums of the World", edited by Elisabeth Richter and Konrad Stimmel (21 x 29.5 cm, 672 pages, ISBN 3-598-20264-6, 1995, K.G. Saur Verlag, Munich, Germany). And even this enormous work is not quite complete. It could still be better, but in general we are content with the improvements, because we know

how much time and effort the compilation of such a book requires. It promises a lot for the next edition (1998-1999) of this (two-) yearbook.

WF

Een nieuwe druk van een informatief jaarboek. In *Spirula* (43(2): 8) schreven we dat de uitgave nog lang niet volledig was. In vergelijking met die uitgave is deze nieuwe druk in alle opzichten uitgebreider, ook al is de opzet dezelfde. Het bevat dezelfde rubrieken (tussen haakjes de aantallen van de eerste druk): 88 (47) musea, instituten en aquaria (56 (34) Italië); 37 (17) periodieken en malacologische verenigingen; uitgevers en boekhandelaren; schelpenbeurzen en (tijdelijke) tentoonstellingen (hoofdzakelijk in 1996); een fotoserie van 135 (90) malacologen en schelpenverzamelaars; enige kleine persoonlijke advertenties; ongeveer 3500 (2000) adressen van malacologen en verzamelaars. Nergens anders vindt u zoveel gegevens op dit gebied bijeen.

Met 50 extra bladzijden hebben de samenstellers van dit boek gestreefd naar een grotere volledigheid. Dit is stellig aan de kwaliteit ten goede gekomen, maar er blijven natuurlijk wensen over. Buiten Italië zijn er in Europa meer musea en aquaria te bezoeken dan men in dit boek kan vinden. Een voorbeeld: het "Meeres Museum Öhringen" in Duitsland ontbreekt, hoewel de gegevens daarover waren te vinden in *Spirula* (43(3): 15). Maar ook andere Europese landen, zoals Nederland en het Verenigd Koninkrijk, kennen meer musea en aquaria die een bezoek waard zijn. Wellicht is het voor de samenstellers een goede tip, dat in verschillende landen nationale museumgidsen zijn uitgegeven. Bovendien wijzen wij op het boek "Museums of the World", samengesteld onder redactie van Elisabeth Richter en Konrad Stimmel (21 x 29,5 cm, 672 bladzijden, ISBN 3-598-20604-6, 1995, K.G. Saur Verlag, München, Duitsland). En zelfs dit enorme werk is nog niet helemaal compleet. Het kan dus nog beter, maar in het algemeen zijn we tevreden met de verbeteringen, omdat we weten hoeveel tijd en energie de samenstelling van een dergelijk boek met zich mee brengt. Het houdt in ieder geval een belofte in voor de volgende druk (1998-1999) van dit (twee)jaarboek.

WF

THE FESTIVUS

Publication of the San Diego Shell Club

11 issues per year, totally approx. 120 pages

Subscription rate: outside U.S.A: surface mail USD 18.00, airmail USD 30.00; U.S.A: USD 15.00

Subscription/Abonnementen: San Diego Shell Club, c/o 3883 Mt. Blackburn Ave., San Diego, CA 92111, U.S.A.

Not really a book, but a magazine issued by the San Diego Shell Club, which is currently in its 28th volume. The main topics of the papers published in this magazine are the West American (eastern Pacific) marine malacofauna, with emphasis on the Panamic Province, and as such it can be regarded as an ever-continuing supplement to Myra Keen's *Sea Shells of Tropical West America* (1971).

Descriptions of new species are not published in this magazine, but personally I think that the standards the editor sets for the Magazine (including among others, a competent scientific review board), would justify inclusion of papers with descriptions of new species.

Each issue has one page dedicated to club activities, followed by approximately 10 pages with papers of varying length and topic. This year we have had (among others) papers by Carole Hertz on a *Murexiella*; Robert Koch on *Alaba* and Vitrinellidae; Michael Hollmann on *Polinices simiae* (an Indo-Pacific species) on Isla del Coco (with colour photographs), Donald Shasky on rarely collected tropical eastern Pacific species and Kent Trego on a finding of *Hexaplex nigrinus* at La Jolla (near San Diego). Hints and tips for collecting, maintenance of collections, book reviews and legislation on collecting, among others, are also presented.

Most papers are accompanied by (b/w) photographs of a good quality, most of these being made by David Mulliner.

Several supplements have been issued, including additions to *Sea Shells of Tropical West America*.

The *Festivus* is not only an example of the way a local Shell Club can make a good magazine, but it is in fact nearly indispensable for those interested in the marine malacofauna of western America.

Gijs Kronenberg

Niet echt een boek, maar een door de San Diego Shell Club uitgegeven blad, dat momenteel zijn 28ste jaargang beleeft. De belangrijkste onderwerpen van de gepubliceerde artikelen in dit blad betreft de West-Amerikaanse (Oost-Pacifische) mariene malacofauna, met de nadruk op de Panamese Provincie. Als zodanig kan het beschouwd worden als een doorlopend supplement op Myra Keen's *Sea Shells of Tropical West America* (1971).

Beschrijvingen van nieuwe soorten worden in dit blad niet gepubliceerd, maar persoonlijk denk ik dat de normen die de redactrice voor het blad hanteert (waaronder een groep competente wetenschappelijke beoordelaars), het opnemen van artikelen met beschrijvingen van nieuwe soorten zou rechtvaardigen.

Elke uitgave telt een pagina gewijd aan clubactiviteiten, gevolgd door ongeveer 10 bladzijden met publicaties van verschillende lengte en onderwerp. Dit jaar waren dat (o.a.) artikelen van Carole Hertz over *Murexiella*, Robert Koch over *Alaba* en Vitrinellidae, Michael Hollmann over *Polinices simiae* (een Indo-Pacific soort) van Isla del Coco (met kleurenfoto's), Donald Shasky over zelden gevonden tropische Oost-Pacifische soorten en Kent Trego over het vinden van een exemplaar van *Hexaplex nigrinus* bij La Jolla (nabij San Diego). Maar ook hints en tips voor verzamelen, onderhoud van collecties, boekbesprekingen, wetgeving met betrekking tot verzamelen e.a. werden gepubliceerd.

De meeste artikelen zijn geïllustreerd met (z/w) foto's van een goede kwaliteit, meestal gemaakt door David Mulliner.

Er zijn verscheidene supplementen uitgegeven, inclusief aanvullingen op *Sea Shells of Tropical West America*.

The *Festivus* is niet alleen een mooi voorbeeld van de manier waarop een plaastelijke schelpenclub een goed blad kan maken, maar het is in feite bijna onmisbaar voor hen die interesse hebben in de mariene malacofauna van westelijk Amerika.

Gijs Kronenberg

COLLECT SHELLS ON STAMPS

Tom Walker, 1995

ISBN 0-85259-394-5

15 x 21 cm, 202 pages, numerous b/w pictures

Stanley Gibbons Ltd, London and Ringwood, UK. GBP 16.95, HFL 59,50.

A CHECKLIST OF MOLLUSKS ON POSTAGE STAMPS

Tom Rice, 1995

13.5 x 21.5 cm, 76 pages, not illustrated, fourth edition

Of Sea and Shore Publications, Post Gamble, Washington, U.S.A. USD 6.95.

In our review of some stamp catalogues (*Spirula* 42(2): 9-10) we wrote that a growing number of shell collectors are also interested in stamps depicting shells or molluscs, and that this resulted in the publication of a number of catalogues specialising on this subject. Now a new catalogue has been published by Stanley Gibbons, one of the few editors of world stamp catalogues. This is not the first thematic catalogue of this editor; we already know "Collect birds on stamps" and "Collect mammals on stamps". The author of the new catalogue is

Reeds eerder schreven we (*Spirula* 42(2): 89-10) dat steeds meer schelpenverzamelaars ook belangstelling hebben voor postzegels met afbeeldingen van schelpen of weekdieren en dat dientengevolge ook steeds meer catalogi op dit gebied verschijnen. Thans heeft ook een van de weinige uitgevers van algemene postzegelcatalogi een dergelijke catalogus het licht laten zien. Dit is niet de eerste thematische catalogus van deze uitgever; er bestaan al "Collect birds on stamps" en "Collect mammals on stamps". De auteur van deze nieuwe catalo-

Tom Walker, wellknown in the worlds of shell collectors and stamp collectors. All this guarantees a good quality and in this we are certainly not disappointed.

The catalogue, arranged alphabetically according to the countries of issue, is not restricted to stamps on which one or more shells (molluscs) comprise a major part of the illustration. Unlike the name of the catalogue one can find also stamps showing molluscs without shells, like slugs and cephalopods. Not mentioned are stamps depicting statues or fountains which often show a very stylised form of scallop. Of course, it is a personal matter of the collector to decide if he wants also these stamps in his collection, and a catalogue should reckon with all the different tastes; however, a line has to be drawn somewhere.

This catalogue gives the English names (if available) and the scientific names (without authors) of the depicted shells or molluscs. In the case of a stamp giving a wrong or mis-spelled name or a synonym, the catalogue mentions the correct name as well as, in brackets, the name on the stamp. There is also an index of the English names and of the zoological names, a systematic part and theme lists: shells shown with hermit crabs, shells shown with living animals, stamps with image of shell reversed, shells used as musical instruments, shells used as money and paintings showing shells.

Shells are often poorly depicted on stamps. This may cause controversy about the illustrated species. In 1974 the Pitcairn Islands issued a set of four stamps showing shells depicted by Miss Jennifer M. Toombs from Reading, UK (Vita Marina 1976, mariene filatelie: 18) on the basis of shells which she had collected on the beach of these tropical islands in the Pacific Ocean. Identification of these partly damaged beach specimens by Miss Kathy M. Way of the section molluscs of the British Museum (Natural History) could not be done with sufficient certainty. The more notable it is that (page 105) Tom Walker gives the (sub)species names of all these specimens. Anyhow, this catalogue, which is reasonably illustrated, is one of the best we have ever seen in this field.

What can the 4th edition (the 3rd edition was issued in 1989) of the checklist of Tom Rice offer in addition to this catalogue? This checklist is not only useful as a survey of the stamps showing shells/molluscs which have been issued all over the world, but also for noting which stamps are in one's collection and which

are still missing (unused, used, miniature sheets). For that purpose the author even introduced a row of small boxes. If one uses these boxes the list has a double function.

It is also convenient that the author gives an indication of where a country or territory can be found. Many former colonies took new names with their independence and not everyone knows all these new names. Sometimes it is anyhow not easy to know where to look for a certain country. For instance, if one has a stamp of "Territoire Français des Afars et des Issas", one has to look at "Territoire...." in a French catalogue, at "French" in the catalogue of Stanley Gibbons and at "Afars" in the list of Tom Rice!

Tom Rice refers to the Scott Standard Postage Stamp Catalogue and Tom Walker of course to the Stanley Gibbons Stamps of the World.

Final conclusion: two good acquisitions.

WF

Tom Walker, is een bekende in de wereld van schelpen en postzegelverzamelaars. Dit alles staat garant voor een catalogus van goede kwaliteit en daarin zijn we zeker niet teleurgesteld.

De catalogus, die alfabetisch naar land van uitgifte is ingedeeld, vermeldt niet alleen de zegels waarop de schelp (het weekdier) als hoofdmotief is afgebeeld. Anders dan de titel zou doen verwachten zijn in deze catalogus ook zegels opgenomen met afbeeldingen van niet-schelpdragende weekdieren, zoals naaktslakken en inktvissen. Weggelaten zijn zegels met beelden en fonteinen die versierd zijn met een soort gestyleerde pectenschelp. Het is natuurlijk de persoonlijke keuze van de verzamelaar om te bepalen of hij ook deze zegels in zijn collectie wil opnemen, maar het is de taak van de catalogus om met al de verschillende smaken rekening te houden, ook al ontkomt men er niet aan grenzen te trekken.

Deze catalogus geeft de Engelse namen, voor zover bestaand, en de wetenschappelijke namen (zonder auteurs) van de afgebeelde schelpen en weekdieren. In geval op de zegel een onjuiste of verkeerd gespelde naam dan wel een synoniem staat vermeld, geeft de catalogus zowel de goede naam als (tussen haakjes) de op de zegel vermelde naam. Voorts is er een register van de Engelse namen en van de wetenschappelijke namen, een systematisch gedeelte en enige thematische lijsten: schelpen met heremietkreeften, schelpen met levende dieren, zegels met een linksdraaiende schelp, schelpen gebruikt als muziekinstrumenten of als geld en schilderijen met schelpen.

Schelpen worden op postzegels vaak pover afgebeeld. Dit kan gemakkelijk leiden tot verschil inzicht over de soort. In 1974 hebben de Pitcairn-eilanden een serie van vier zegels uitgegeven met afbeeldingen van schelpen die zijn gemaakt door mw. Jennifer M. Toombs uit Reading in Engeland (Vita Marina 1976, mariene filatelie: 18) naar exemplaren die zij zelf op de stranden van deze tropische eilanden in de Grote Oceaan heeft gevonden. Determinatie van deze hier en daar beschadigde strandexemplaren door mw. Kathy M. Way van de sectie mollusken van het British Museum (Natural History) was maar gedeeltelijk mogelijk. Het is dan ook opvallend dat (bladzijde 105) Tom Walker van al deze exemplaren nu de (onder)soortnaam geeft.

Hoe dit verder ook zij, deze redelijk geïllustreerde catalogus is een van de beste die wij op dit gebied ooit onder ogen hebben gehad.

Wat kan de 4de druk (de 3de druk is van 1989) van de checklist van Tom Rice daaraan nog toevoegen? Deze lijst is niet alleen nuttig als overzicht van de zegels met afbeeldingen van schelpen/weekdieren, maar kan ook goed dienen om aan te tekenen welke zegels men al bezit en welke niet (gebruikt, ongebruikt, velletjes). De auteur heeft voor dat doel een rij kleine hokjes opgenomen waarin men de gegevens van de eigen verzameling kan noteren. De lijst heeft daardoor een dubbele functie. Ook handig is dat de auteur aangeeft waar een bepaald land of territorium ligt. Vele voormalige koloniën hebben met hun onafhankelijkheid andere namen gekregen en niet iedereen kent die namen. Soms is het toch al niet eenvoudig om een bepaald land in een catalogus te vinden. Indien b.v. iemand een zegel heeft van "Territoire Français des Afars et des Issas", moet hij zoeken bij "Territoire" in een Franse catalogus, bij "French" in de catalogus van Stanley Gibbons en bij "Afars" in de lijst van Tom Rice!

Tom Rice verwijst naar de Scott Standard Postage Stamp Catalogue en Tom Walker uiteraard naar Stanley Gibbons Stamps of the World.

Eindconclusie: twee bruikbare aanwinsten.

WF

DER NAUTILUSPOKAL. WIE KUNST UND NATUR MIT EINANDER SPIELEN

Hans-Ulrich Mette. 1995

ISBN 3-7814-0328-9

27.7 x 23.6 cm, 1480 g, 283 pp, 249 figures (1-243, incl. a-b nrs.; 58 colour, 191 b/w)
 Ed. Klinkhardt & Biermann Verlagsbuchhandlung GmbH, München/Berlin, Germany
 DEM 198,00; HFL 225,00.

The book by Mette is the first important comprehensive discussion on the topic of the "Nautilus Cup". As such, it will certainly meet a need, for several authors in the past have professed such a need for this kind of treatment. Whereas coconut cups and objects made from the horns of rhinoceros and ibex and from the tusks of the narwhal, have been studied in great detail, Nautilus Cups have only been mentioned in separate museum and exhibition catalogues or in short surveys, intended to give an outline of the historical development on the basis of twenty celebrity pieces at the most, or in a discussion of the creations of a single goldsmith, town or age (the Middle Ages). Due to the recent increase in interest in collecting practices in former days and in the princely 'Kunstammer' and bourgeois cabinets of curiosities in the sixteenth and seventeenth centuries, which can hardly be imagined without the presence of decorated or undecorated, mounted or unmounted Nautilus shells - that usually were given a prominent place amidst other naturalia and artificialia - such a discussion could not fail to appear.

The book is the result of doctoral research, which was awarded in 1991 a Ph.D. at the University of Kiel. It took the author another four years to find a publishing house willing to put it on the market. If anything, it is a carefully edited edition, bound in an elegant grey cloth with title printed on the back and with a jacket which displays three colour images. The number of figures has been specified in the heading, but it should be pointed out that both the colour and the black-and-white images are of outstanding quality, and that especially in the former category several pictures have been printed full-page. This, of course, has its repercussions on the price of the edition.

The book is divided into eight chapters, followed by an extensive catalogue raisonné, and is rounded off with a large bibliography, two registers (persons, provenance/location of the objects) and a photographic account. The chapters are well- and conveniently arranged, treating successively renewed interest in the Nautilus Cup at around the year 1900; the interest in *Nautilus* in modern art, literature and advertising; the natural history (classification, shell description, comparison with *Argonauta*) and the part played by the conch in history (trade, collectioning, status symbol); the fascination that early biologists, mathematicians and physicists felt towards the shell and its "logarithmic" structure, illustrated with 16th- and 17th-century scientific treatises; the symbolism of both the unmounted and the mounted Nautilus shell (especially its "Vanitas"- or transient symbolism); the various decorative techniques used to embellish the shells through the centuries; a typological survey of the preserved Nautilus vessels (vessels in ship or animal form, cups with and without lids, pouring vessels and miscellaneous), when appropriate again subdivided in categories on the basis of mounts and decoration; and the rôle of shell and cup in contemporary fine art (painting and graphic arts). The catalogue (pp. 183-268) follows the classification in the penultimate chapter and provides all the essential data (location, provenance, material, dimensions, artist, date), a description of the shell and the mounts, a brief discussion and the appropriate bibliographical references. The catalogue cov-

Het boek van Mette vormt de eerste belangrijke samenvattende studie over het verschijnsel Nautilusbeker. Daarmee voorziet het werk beslist in een vraag, want reeds meerdere auteurs hebben in het verleden de behoefte geuit aan een dergelijke studie. Hoewel kokosnootbekers en voorwerpen uit neushoorn- of steenbokhoorn, narwaland en andere naturalia een uitgebreide studie hadden ondergaan, werden Nautilusbekers slechts terloops behandeld in afzonderlijke bestands- en tentoonstellingscatalogi of in korte overzichten, waarin aan de hand van hooguit twintig topstukken een korte historische ontwikkeling werd geschetst of waarin de bekens van dezelfde edelsmid, zilverstad of periode (de Middeleeuwen) werden behandeld. Bij de recentelijk sterk toegenomen belangstelling voor het verzamelaarswezen en de vorstelijke 'Kunstammer' en burgerlijke kunst kabinetten van de zestiende en zeventiende eeuw, waarin bewerkte en onbewerkte, gemonteerde en ongemonteerde Nautiluschelpen niet zijn weg te denken - en veelal te midden van andere naturalia en artificialia een bevoorrechte plaats innamen -, kon een dergelijke studie dan ook niet uitblijven.

Het boek vormt de neerslag van een promotieonderzoek, dat in 1991 aan de Universiteit van Kiel met de doctorstitel werd bekroond. Het heeft de auteur vervolgens vier jaar gekost om een uitgever te vinden en het werk in druk te laten verschijnen. Het is zeer zeker een verzorgde uitgave, voorzien van een chique grijze linnen band met opdruk op de rug en met een stofomslag dat versierd is met drie kleurenafbeeldingen. Het aantal afbeeldingen is in de aanhef reeds gespecificeerd, maar er moet op gewezen worden, dat zowel de kleuren- als zwart/wit-afbeeldingen van goede kwaliteit zijn, waarbij met name in de eerste categorie verscheidene foto's paginagroot zijn afgedrukt. Dit heeft uiteraard zijn weerslag gehad op de prijs van deze uitgave.

Het boek is ingedeeld in een achttal hoofdstukken, gevolgd door een uitgebreide beredeneerde catalogus, en wordt afgesloten met een ruime literatuuropgave, twee registers (personen-, herkomst/verblijfplaats van de voorwerpen) en een foto-verantwoording. De hoofdstukken zijn goed en overzichtelijk gestructureerd en behandelen achtereenvolgens de herontdekking van de Nautilusbeker omstreeks de laatste eeuwwisseling; de belangstelling voor de *Nautilus* in de moderne kunst, literatuur en reclamewereld; de natuurhistorische aspecten (classificatie, beschrijving van de schelp, vergelijking met *Argonauta*) en de rol die de schelp heeft gespeeld in de geschiedenis (handel, verzamelaarswezen, statussymbool); de belangstelling van vroege biologen, wis- en natuurkundigen voor de schelp en zijn "logarithmische" opbouw, rijkelijk geïllustreerd aan de hand van 16de- en 17de-eeuwse wetenschappelijke tractaten; de symboliek van zowel de losse schelp als van de Nautilusbeker (vooral het "Vanitas"- of vergankelijkheidsaspect); de verschillende decoratietechnieken die in de loop der eeuwen op de schelp werden losgelaten; een typologische indeling van de bewaard gebleven Nautilusvaten (vaten in scheeps- en dier- vorm, bekens met en zonder deksel, gietvaten en diversen), waar nodig nogmaals onderverdeeld in categorieën op basis van montuur en versiering; en de plaats van de schelp en beker in de contemporaine beeldende kunsten (schilderkunst en

ers 315 objects (cat. nrs. 1-313 + "Nachträge" (later additions) N125 en N291), whereas another eight Nautilus objects which have not made the catalogue, are figured in the main text.

The author has evidently conducted a thorough research and presents his findings in an orderly fashion. Most remarkably, he has identified two miniature busts (Stockholm, Königlich-Schwedische Schatzkammer-Sammlung), in which the breast parts each consist of an integral septum and in which the septal necks are visible in the centre of the thorax. Given his art-historical background he displays an unusual knowledge of the biological and shell aspects of the Nautilus.

So far, the rightfully earned praise, but the book also has its serious shortcomings. Firstly, it is evident that the research was ended in 1991. The author clearly has not had sufficient opportunity to either trace or process the specialist literature, exhibition and sales catalogues published after 1991. The bibliography (8 pages, of 3 columns each) only records 8 titles since 1991, a fraction of the total amount. But there are also some important publications previous to this date lacking (e.g. the catalogue of Tudor and Stuart Silverware of the Victoria and Albert Museum in London, published in 1990 [P. Glanville]), nor are they mentioned under the appropriate catalogue entries. The catalogue is anything but complete. A number of important cups or even groups have been neglected. A case in point is a prominent group of 6 beautiful Renaissance cups in the Hôtel Lambert in Paris. In the various chapters he enters upon a number of topics which are then treated with insufficient profundity. It is also a pity, that no attempt has been made at figuring all of the catalogued objects, especially because many of them have never been figured before. Of the 315 catalogued objects, 116 have been figured in this edition and 199 have not. Among the illustrated specimens, only 12 have never been figured before. Of the remaining 104, the bulk consists of famous pieces, which can be seen in many easily-accessible publications, usually of very recent date. On the other hand, among the 199 objects that have not been figured in this edition, no less than 66 pieces have not been figured up till now, whereas among the remaining 133 pieces many have only been figured in publications that are very hard to come by (e.g. 19th-century Russian books and ancient sales catalogues). Certainly in this respect, the author could have broken new ground and saved fellow-researchers the toil that he himself has had to be subjected to.

A further serious shortcoming is the fact that only cursory reference is being made to metalwork which incorporates other kinds of shells, and then only vessels with *Turbo marmoratus*. Many other species were used for like purposes (*Chicoreus*, *Melo*, *Strombus*, *Charonia*, *Achatina*, *Cypraea*, etc.) and neither the goldsmiths, nor their patrons or customers, conscientiously distinguished between these shells. In my opinion all of these objects should be treated collectively, and serious discussion based on joint provenance of Nautilus/shell cups by land, region or township, or goldsmith, should take place.

The malacologist, however, will not fail to observe that, in spite of all that has been said before, the understanding of the author in the systematics of *Nautilus* has its definite limits. Although on p. 28 mention is being made of the genus comprising 5 (or 6) species (!), it is nowhere made clear whether the author actually realizes the meaning of this and knows how to distinguish the different species. The opposite seems more likely: in the descriptions of catalogue numbers 140 and 171 (both unmistakable specimens of *Nautilus scrobiculatus*, figured in *Vita Marina*, 43 (1-2): 26) Mette remarks (in swollen German language), that "the umbilical callus has been re-

grafiek). De catalogus (pp. 183-268) volgt de indeling uit het voorlaatste hoofdstuk en verstrekt alle relevante objectieve gegevens (bewaarpplaats, herkomst, materiaal, afmetingen, kunstenaar, datering), een beschrijving van de schelp en het montuur, een commentaar en - indien van toepassing - een meer of minder uitgebreide literatuuropgave. De catalogus beschrijft 315 voorwerpen (Kat. Nrs. 1-313 + "Nachträge" (latere toevoegingen) N125 en N291), terwijl in de tekst ook nog acht Nautilusvoorwerpen zijn afgebeeld, die niet in de catalogus zijn opgenomen.

De auteur heeft duidelijk een grondig onderzoek verricht en zijn bevindingen overzichtelijk gepresenteerd. Bijzonder knap is het feit, dat hij zelfs twee kleine borstbeeldjes (Stockholm, Königlich-Schwedische Schatzkammer-Sammlung) heeft herkend, waarvan het borstgedeelte telkens bestaat uit een septum en waarbij het septumkraagje zich midden op de borst bevindt. Voor een kunsthistoricus heeft hij zich een ongebruikelijk ruime kennis van de biologische en conchyliologische aspecten van de Nautilus eigen gemaakt.

Tot zover de terecht verdiende lof. Maar het boek kent ook de nodige tekortkomingen. Op de eerste plaats blijkt duidelijk, dat het onderzoek reeds in 1991 was afgerond. De auteur heeft duidelijk geen kans gezien de sindsdien verschenen vakliteratuur, tentoonstellings- en veilingcatalogi te traceren of te verwerken. De literatuuropgave (8 pagina's, elk met 3 kolommen) vermeldt slechts 8 titels van na 1991, een fractie van het totaal. Maar ook belangrijke uitgaven van vóór deze datum ontbreken (bijv. de zilvertalocatalogus van het Victoria and Albert Museum in London uit 1990 [P. Glanville]) en worden evenmin onder de desbetreffende catalogusnummers vermeld. De catalogus is ook verre van volledig. Een aantal belangrijke bekertjes of zelfs ensembles worden in het geheel niet genoemd. Als voorbeeld geef ik een prominente groep van 6 fraaie Renaissancebekertjes in het Hôtel Lambert in Parijs. In de diverse hoofdstukken worden tal van onderwerpen aangesneden, die vervolgens met onvoldoende diepgang worden behandeld. Bovendien is het jammer, dat geen poging is gedaan alle behandelde stukken af te beelden, vooral omdat vele nog niet eerder werden afgebeeld. Van de 315 beschreven voorwerpen zijn er 116 wel en 199 niet afgebeeld. Onder de afgebeelde stukken bevinden er zich slechts 12 waarvan nog niet eerder een afbeelding werd gepubliceerd. Van de resterende 104 bestaat het leeuwendeel uit topstukken, die veelvuldig en in gemakkelijk bereikbare publicaties kunnen worden teruggevonden. Daarentegen bevinden zich onder de 199 niet-afgebeelde voorwerpen maar liefst 66 stuks, die nooit eerder werden afgebeeld, terwijl van de overige 133 stukken er zeer vele uitsluitend zijn afgebeeld in moeilijk te verkrijgen publicaties (waaronder 19de-eeuwse Russische werken en oude veilingcatalogi). Juist in dit opzicht had de auteur baanbrekend werk kunnen verrichten en andere onderzoekers de arbeid kunnen besparen, die hij zelf al had verricht.

Een ernstige tekortkoming is voorts het feit, dat slechts terloops gerefereerd wordt aan edelsmeedwerk waarin andere schelpen zijn verwerkt, en dan nog alleen vaatwerk met *Turbo marmoratus*. Tal van andere soorten werden voor dit doel gebruikt (*Chicoreus*, *Melo*, *Strombus*, *Charonia*, *Achatina*, *Cypraea*, enz.) en noch de zilversmeden, noch hun opdrachtgevers of klanten maakten bewust onderscheid tussen deze schelpen. Naar mijn mening zouden dan ook al deze voorwerpen gezamenlijk behandeld moeten worden, waarbij een serieuze bespreking op grond van gelijke herkomst van groepen Nautilus/schelpbekertjes naar land, regio of stad, en zilversmid beslist niet mag ontbreken.

moved up to the heart of the shell ..., thereby exposing the growth spiral in a funnellike deepening up till the nucleus of the umbilicus". In other words, he is under the misapprehension that he is dealing with a specimen of *N. pompilius*, in which the umbilical callus has been artificially removed. It will not come as a surprise, that important Nautilus studies like Ward (1987) and Saunders & Landman (1987) are neither referred to in the notes, nor in the bibliography, though some older literature, a few very specialist short papers by Bidder and others, as well as studies by Kummel and Dzik on fossil Nautiloidea are.

Conclusion: this book is a very elegant edition which contains much expert information to the interested layman and all professionals not specialized in the subject matter and it provides an excellent introduction to the art-historical aspects of *Nautilus*. As a final analysis of the phenomenon, Nautilus Cup, it lamentably fails in a number of significant aspects: important lacunae, a deficient bibliography, laziness in the acquisition of (admittedly perhaps) difficultly obtainable, but for that reason all the more important illustrations; not up-to-date. To both the interested layman and the professional, the rather high price in relation to what has been offered in the way of specialized information might prove to be a serious obstacle.

C.J.H.M. Tax

REFERENCES/LITERATUUR

WARD, P.D. 1987. The Natural History of *Nautilus*, 1-267. Boston, London, Sydney, Wellington.
 SAUNDERS W.B. & N.H. Landman. 1987. *Nautilus*. The Biology and Paleobiology of a Living Fossil, 1-632. New York, London.

De malacoloog zal vooral opmerken, dat, ondanks wat in het voorafgaande werd gezegd, het inzicht van de auteur in de systematiek van *Nautilus* ook zijn begrenzings heeft. Op blz. 28 wordt immers wel vermeld dat het genus 5 (of 6) soorten (!) zou omvatten, maar nergens wordt duidelijk of de auteur beseft wat dit inhoudt en de verschillende soorten kan onderscheiden. Het tegendeel lijkt eerder waar: onder catalogusnummers 140 en 171 (beide onmiskenbare *Nautilus scrobiculatus*, afgebeeld in *Vita Marina*, 43 (1-2): 26) vermeldt hij (in bombastisch Duits taalgebruik), dat "het navelleelt tot in het hart van de schelp is verwijderd ..., zodat de groeispiraal in een trechtersvormige verdieping tot aan de kern van de navel zichtbaar is". Met andere woorden, hij is van mening hier van doen te hebben met een *N. pompilius*, waarvan het navelleelt kunstmatig is verwijderd. Het zal dan ook niemand verbazen, dat belangrijke Nautilusstudies als Ward (1987) en Saunders & Landman (1987) noch in de noten, noch in de literatuurlijst worden opgevoerd. In plaats daarvan wel enige oude literatuur, enkele zeer specialistische korte artikelen van onder meer Bidder, en enkele werken van Kummel en Dzik over fossiele Nautiloidea.

Conclusie: het boek is een zeer fraaie uitgave, die voor de geïnteresseerde bijzonder veel deskundige informatie biedt en een uitstekende inleiding geeft in de kunsthistorie van de *Nautilus*. Als definitieve studie van het verschijnsel Nautilusbeker schiet het echter op vele plaatsen op betreurenswaardige wijze te kort: belangrijke hiaten, onvolledige literatuurstudie, gemakzucht bij de verwerving van (misschien) moeilijk verkrijgbaar, maar daarom juist des te belangrijker afbeeldingsmateriaal, niet up-to-date. Zowel voor de geïnteresseerde leek als voor de kenner lijkt mij daarom de hoge prijs in verhouding tot het gebodene een serieus obstakel.

C.J.H.M. Tax

La Conchiglia
the Shell

At the 28th year of life . New Series in 2 separate editions:
Italian or English. 68 pages in colour.

1996 (4 quaterly issues + 1 Special Issue)
Subscription rate
EUROPE: ITL 70.000 or 50 USD\$

PERSONAL FREE ADS AND FREE EXPERTISE FOR SUBSCRIBERS

FOR AIRMAIL TARIFFS, PLEASE CONTACT US:
Via .Focilide 31, 00125 Roma - Italy
Phone: (+39)6.52.50.160. Fax. (+39)6.52.35.89.53
E-mail: conchiglia@pronet.it; http://www.conch.pronet.it/

ZEEMUSEUM SCHEVENINGEN
Dr. Lelykade 39, 2581 CL Den Haag

Bent u al vriend van het Museum?
Weet u dat dit vele voordelen biedt?
Zoals: gratis toegang, 5% korting op uw aankopen, 6 x per jaar Zeegeluiden met vele wetenswaardigheden!

en

Hebt u de tentoonstelling **Zeemonsters en zeemeerminnen** al bezocht?

NOTIZIARIO
Editor
Associazione Malacologica Internazionale
P.O.Box 322, I-00125 Roma, Italy

Quaterly published

Free to subscribers ARGONAUTA

ARGONAUTA
Editor
Associazione Malacologica Internazionale (A.M.I.)
P.O.Box 322, I-00125 Roma, Italy

Quaterly published

Subscription:
Italy - ITL 50.000
Europe - US\$ 50.00
Airmail:
Africa, America, Asia \$ 50.00
Australia & Islands \$ 60.00

NEW PUBLICATIONS - NIEUWE ARTIKELEN

In this column publications in other magazines in which molluscan groups are treated are brought to your attention. The listing is sorted alphabetically to family or to region.

In deze rubriek verwijzen wij u naar artikelen over weekdieren in andere tijdschriften. Rubricering geschiedt alfabetisch naar familie of regio.

MEDITERRANEAN SEA/

MIDDELLANDSE ZEE

* Giovanni BUZZORO & Emanuele GREPPI (1996): The Lessepsian molluscs of Tasuçu (South-East Turkey). — *La Conchiglia* 28(279 suppl.): 3-22.

* Costantine MIFSUD (1996): Living Mollusca from circalittoral muds, off Western Malta. — *La Conchiglia* 28(279 suppl.): 23-41.

AMATHINIDAE

* See under Pyramidellidae 4.

ARCHITECTONICIDAE

* See under Zeratulidae.

ATLANTIDAE

* See under Cavolinidae.

BARLEEIDAE

* Jules HERTZ & Winston PONDER (1996): Application to designate *Alvania nigrescens* Bartsch & Rheder, 1939 as the type species of the gastropod genus *Lirobarleeia* Ponder, 1983. *A. nigrescens* is common in shallow water surrounding the Galapagos Islands and is the species on which the genus was based. Ponder's (1983) designated type species was erroneously identified as *Alvania galapagensis* Bartsch, 1911. / Voorstel om *Alvania nigrescens* Bartsch & Rehder, 1939 aan te wijzen als typesoort van het genus *Lirobarleeia* Ponder, 1983. *A. nigrescens* komt algemeen voor in de ondiepe wateren rond de Galapagos-eilanden en is de soort waarop het genus was gebaseerd. De door Ponder (1983) aangewezen typesoort was ten onrechte gedetermineerd als *Alvania galapagensis* Bartsch, 1911. — *Bull. Of Zool. Nomenclature* 53(3): 171-172.

BIVALVIA (Class)

* Nobue IZAWA & Keiji MATSUOKA (1996): Catalogue of shell collection by Mr. Hiroshi Takakuwa presented to Toyohashi Museum of Natural History. 1. Bivalvia (Part 4). — *Miscellaneous report of the TMNH*, no. 4: 1-53.

CANCELLARIIDAE

* Franco DAVOLI (1995): I Molluschi del Messiniano di Bozelli (Torino). 3. Cancellariidae. — *Boll. Mus. Reg. Sci. Nat. Torino* 13(1): 221-264.

CAVOLINIDAE

* Gérard PAULMIER (1996): Mollusques pelagiques de Martinique. Les tests des mollusques pélagiques recueillis dans les dépôts sédimentaires de la Martinique. — *Xenophora* 76: 23-28.

COLUMBELLIDAE

* Gijs C. KRONENBERG (1996): First record of *Anachis raysutana* Smythe, 1985 from Somalia. — *Vita Marina* 44(1-2): 17-18.

CONIDAE

* R. EVANS (1996): *Dendroconus (Floraconus) novaehollandiae* (A. Adams, 1843), a comparison with *D. anemone* (Lamarck, 1810). — *World Shells* 17: 63-69.

* A.J. DA MOTTA (1996): *Leptoconus pseudocedonulli* Kohn, 1992. — *World Shells* 18: 26-31.

* H.M. VAN ROSSUM (1996): Consideration on *Conus coffeae* Gmelin, 1791. — *World Shells* 18: 56-59.

* FELIX LORENZ (1996): Der Kegel und der Setzkasten - Gedanken zum Thema *Conus*-Systematik. — *Club Conch. Inf.* 28(5-6): 55-61.

* Werner KORN (1996): On *Conus eximius* from Vietnam. — *La Conchiglia* 28(279): 43-46.

* Jean-Louis PEPPUY (1996): *Conus julii* (Lienard, 1870). — *Xenophora* 75: 6-7.

* E. ROLÁN & G. Raybaudi Massilia (1996): Zoom on Angolan Cones. — *Xenophora* 75: 24-27.

* See under Turridae 2 and 3.

CORBULIDAE

* John M. HEALY & Kevin L. LAMPRELL (1996): The Atlantic-Mediterranean bivalve, *Corbula gibba* (Olivier) (Corbulidae: Myoidea) in Port Philip Bay, Victoria. — *Memoirs of the Queensland Museum* 39(2): 315-318.

CYMBULIIDAE

* See under Cavolinidae.

CYPRAEIDAE

* L. RAYBAUDI MASSILIA (1996): *Zoila (Zoila) thersites contraria*. — *World Shells* 17: 3-15.

* L. RAYBAUDI MASSILIA (1996): *Notadusta katsuae-musumea-vic-dani*. — *World Shells* 17: 40-51.

* L. RAYBAUDI MASSILIA (1996): *Erosaria (Paulonaria) thomasi* Crosse, 1865, an enigma solved. — *World Shells* 18: 13-25.

* M. BEALS (1996): *Erronea fernandoi* Cate, 1969, a valid species. — *World Shells* 18: 49-53.

* C.M. BURGESS & David WOODMAN (1996): *Cypraea latior*. — *Hawaiian Shell News* 44(7-8): 1, 12.

* M. DONEDDU & B. MANUNZA (1996): The *Barycypraea mus* (Linnaeus, 1758) species group. — *Vita Marina* 44(1-2): 1-16.

EBALIDAE

* See under Pyramidellidae 4.

EPITONIIDAE

* Carlo SMRIGLIO, Paolo MARIOTTINI & Francisco GIUSTI (1996): First Record of *Gregorioiscala sarsi* (Kobelt, 1903) from the Mediterranean Sea and Finding of *Acirsa* cfr. *corsicana* Nordsieck, 1974 from the Northern Tyrrhenian Sea. — *La Conchiglia* 28(279): 47-49.

GASTROPODA (Class)

* G. MARKENS (1996): Réflexions sur les coquillages senestres.... — *Xenophora* 75: 6-7.

LASAEIDAE

* J. VAN DER LINDEN (1996): On *Scacchia maura* spec. nov. from Mauritania, with notes on *Scacchia zorni* Van Aartsen & Fehr-de Wal, 1985. — *Basteria* 60(1-3): 57-61.

LIMOPSIDAE

* J.P. MARTIN, R. BASTIDA & A. ROUX (1995): Aspectos biológicos y ecológicos de *Limopsis hirtella* (Mollusca, Bivalvia) en la plataforma profunda frente a Mar del Plata (Argentina). — *Com. Soc. Malac. Urug.* 7(68-69): 403-416.

LITTORINIDAE

* W.B. RUDMAN (1996): A note on the egg capsule of *Nodilittorina*

unifasciata from eastern Australia. — Moll. Res. 17: 111-114.

MARGINELLIDAE

* M. PIN & F. BOYER (1996): Marginelles peu connues de la côte occidentale d'Afrique (groupe *Marginella* - *Glabella*). — Xenophora 75: 34-36.

MATHILDIDAE

* Francesco GIUSTI & Italo NOFRONI (1995): Prima segnalazione di *Gegania jeffreysi* (Dall, 1889) in Mar Mediterraneo. — Notiz. CISMA 16: 27-30.

MURICIDAE

* M. SOLA (1996): Familia Muricidae Rafinesque, 1815. — Insert with World Shells 17, 64 pages. [a catalogue of all recent species of Muricidae, excluding the Ergalataxinae and the Thaididae].

* Emily VOKES (1996): Récolte de Trophons en Argentine, 2e partie: La Péninsula Valdés. — Xenophora 75: 28-31.

* K.S. TAN & J.B. SIGURDSSON (1996): Two new species[see the column 'new species'] with notes on *Thais tissotti* (Petit, 1852) and *T. blanfordi* (Melvill, 1893) from Bombay, India. — The Raffles Bull. Zool. 44(1): 77-107.

* Geerat J. VERMEIJ & Roland HOUART (1996): The genus *Jaton* (Muricidae, Ocenebrinae) from West Africa. — Iberus 14(1): 83-91.

* Roland HOUART (1996): On the identity of *Morula mertensi* Dall, 1923. — The Nautilus 110(1): 12-16.

NATICIDAE

* See under Zeratulidae.

NUCULIDAE

* Serge GOFAS & Carmen SALAS (1996): Small Nuculidae with functional primery hinge in the adults. — J. Conch. Lond 35(5): 427-435.

OLIVIDAE

* G. TERZER (1996): The genus *Olivancillaria* D'Orbigny, 1840. — World Shells 17: 74-81.

* G. TERZER (1996): Genus *Agaronia* Gray, 1838. — World Shells 18: 33-43.

* G. LHAUMET (1996): Famille Olividae, Sous-famille Oilivinae Swainson, 1840, Genre *Agaronia* Gray, 1839. — Xenophora 76: 10-13.

PECTINIDAE

* Henk H. DIJKSTRA (1996): Notes on taxonomy and nomenclature of Pectinidae 2. On the identity of *Pecten pulchellus* Reeve, 1853. — Basteria 60(1-3): 41-44.

POLYPLACOPHORA (Class)

* G.B. JEFFREY (1996): Intertidal Chitons of British Columbia and Washington State. — Of Sea and Shore 19(3): 173-179.

* Eiji YOSHIOKA & Yasuhiro NAKASHIMA (1996): Distribution of Four Species of *Acanthopleura* in Sesoka Island, Okinawa. — Venus (Jap. Journ. Malac.) 55(1): 41-49.

PYRAMIDELLIDAE

* Pasquala MICALI (1995): Il genera *Ondina* in Mar Mediterraneo. — Notiz. CISMA 16: 15-22.

* Giovanni BUZZURRO & Italo NOFRONI (1995): Sull'identità di *Pyrgulina pirinthella* Melvill, 1910. — Notiz. CISMA 16: 41-43.

* Italo NOFRONI & Lionello P. TRINGALI (1995): Random notes on Eastern Atlantic, Mediterranean and Lessepsian Pyramidellidae. — Notiz. CISMA 17: 21-49.

* Anselmo PEÑAS, José TEMPLADO & José Lois MARTÍNEZ (1996): Contribution to the knowledge of the Pyramidelloidea (Gastropoda: Heterostropha) in the Spanish Mediterranean coasts. — Iberus 14(1): 1-82.

* Shigeo HORI (1996): Taxonomical Revision of the Indo-Pacific Pyramidellidae. II. Guam Island. (In Japanese) — The Chiribotan 26(3-4): 88-93.

* J.J. VAN AARTSEN & H.P.M.G. MENKHORST (1996): Nordsieck's Pyramidellidae (Gastropoda Prosobranchia): A revision of his types. Part 1: The genera *Chrysallida*, *Ondina* (s.n. *Evalea*) and *Menestho*. — Basteria 60(1-3): 45-56.

RANELLIDAE

* Thijs W. DE BOER (1996): *Ranella olearia* (Linnaeus, 1758), een nieuwe soort voor Nederland. — Basteria 60(1-3): 5-6.

RETUSIDAE

* Lionello P. TRINGALI (1995): Qualche considerazione su *Retusa* (*R.*) *truncatula* (Bruguière, 1792) e *R.* (*R.*) *semisulcata* (Philippi, 1836). — Notiz. CISMA 16: 31-34.

* Lionello P. TRINGALI (1995): Known range of *Pyrrunculus hoerne-sii* (Weinkauff, 1866). — Notiz. CISMA 17: 3-4.

SPONDYLIDAE

* Carol SKOGLUND & David K. MULLINER (1996): The Genus *Spondylus* of the Panamic Province. — The Festivus 28(9): 93-107.

STROMBIDAE

* Marco OLIVERIO (1995): The status of the living Mediterranean *Strombus*, or: waht is a lessepsian migrant? — Notz. CISMA 16: 35-40.

* Henk DEKKER (1996): *Strombus ochroglottis betuleti* Kronenberg, 1991 in Thailand. — Vita Marina 44(1-2): 19-20.

* G.J. VISSER, L.A. MAN IN 'T VELD & R.P.A. VOSKUIL (1996): Contributions to the knowledge of Strombacea 3. Some notes on the range of *Strombus* (*Dolomena*) *plicatus pulchellus* Reeve, 1851. — Basteria 60(1-3): 13-18.

TELLINIDAE

* A.I. KAFANOV & K.A. LUTAENKO (1996): New data on the bivalve mollusc fauna of the North Pacific Ocean. 2. On the status and taxonomic position of some Tellinidae. — Ruthenica 6(1): 11-22.

TEREBRIDAE

* U. AUBRY & A. WELLS (1996): The *Terebra* of Western America Panamian Province, part 5. — World Shells 17: 54-62.

TEREDINIDAE

* A.D.J. MEEUSE (1996): Over paal- en scheepswormen (I & II) (In Dutch with an English summary). — Correspondentieblad Ned. Malac. Ver. 293: 131-134.

TRIGONIIDAE

* Tom PAIN (1996): *Neotrigonia*, a sole survivor! — Pallidula 26(10): 22-23.

TRIPHORIDAE

* Don E. HEMMES, Stan JAZURINSKI & Trudi ERNST (1996): Triphoridae of Hawaii. — Hawaiian Shell News 44(9-10): 1,3-9,12.

TROCHIDAE

* Claude VILVENS (1996): Les Trochidae: Les Calliostomatinae Thiele, 1924 (Ière partie: Systématique - quelques espèces d'Amérique). — Arion 21(3): 60-71.

TURRIDAE

* Marcel PIN (1996): The Genus *Genota* H. & A. Adams, 1853 of the West Africa Coast. — La Conchiglia 28(279): 53-56.

* Alexander V. SYSOEV (1996): Taxonomic Notes on South African Deep-Sea Conoidean Gastropods described by K.H. Barnard, 1963. — The Nautilus 110(1): 22-29.

* Joakim LUNDBERG, Christoffer SCHANDER & Øystein STOKLAND (1996): A preliminary cladistic analysis of North Atlantic *Oenopota* Moersch, 1852 and *Propebela* Iredale, 1918 (Gastropoda: Conoidea). — J. Moll. Stud. 62(3): 289-298.

VENERIDAE

* KEVIN L. LAMPRELL & JOHN STANISIC (1996): *Callista*, *Lioconcha*

and *Pitar* in New Caledonia and adjacent waters. — Moll. Res. 17: 27-48.

* P. Graham OLIVER & Emily GLOVER (1996): *Paphia* (*Protapes*) in the Arabian Sea. — J. Conch. Lond. 35(5): 389-405.

VERTICORDIIDAE

* Cesare BOGI & Domenico CAPUA (1995): Ritrovamento di *Halicardia ferruginea* Di Geronimo, 1974 a Sud Est della Sardegna. — Notiz. CISMA 17: 1-2.

VOLUTIDAE

* P. BAIL & A. LIMPUS (1996): Genus *Amoria* (Gray, 1864), part 9. — World Shells 17: 16-23.

* I. BONDAREV (1996): The *Cymbiola magnifica* (Gebauer, 1802) group. — World Shells 17: 30-39.

* A. LIMPUS (1996): *Lyria grangei* Cernohorsky, 1980, a welcome return after 15 years. — World Shells 18: 9-12.

* Andrew DICKSON (1996): Dubious Volutes - parts 2 & 3. — Of Sea and Shore 19(2): 101-105; 19(3): 161-165.

* Dr. Patrice BAIL (1996): Von Martens' East African Athletinae Rediscovered in Tanzanian Waters. An analysis of the Volutidae dredged by Soviet fishing boats in 1984-5. Part I: *Athleta epigona*. — La Conchiglia 28(279): 11-19.

XENOPHORIDAE

* Motahiro KAWASE (1996): The bathyal shell, *Xenophora pallidura*, from sea bottom near the Koshiki Islands west of Kagoshima Prefecture, Japan. (In Japanese). — Sci. Rep. Toyohashi Mus Nat. Hist. No. 6: 21-25.

ZEROTULIDAE

* Anders WARÉN & Stefan HAIN (1996): Description of Zeratulidae fam. nov. (Littorinoidea), with comments on an Antarctic Littorinid

Gastropod. The genus *Prolacuna* Thiele, 1913 and *Frovina* Thiele, 1912 from Naticidae Zeratulidae, the genus *Zerotula* from Architectonicidae Zeratulidae. — The Veliger 39(4): 277-334.

COLLECTING TECHNIQUES/COLLECTIETECHNIEK

* Sally Y. SHELTON (1996): The Shell Game: Mollusks Shell deterioration in collections and its prevention. — The Festivus 28(7): 74-80.

ECOLOGY

* Philippe BOUCHET & Doug PERRINE (1996): More gastropods feeding at night on parrotfishes. — Bull. Mar. Sci. 59(1): 224-228.

FIELDTRIPS/VELDWERK

* Christine BAER (1996): A 1994 Trip to Sulawesi (Indonesia) with Four Members of the International Society of Conchology. — Of Sea and Shore 19(2): 68-80.

* Janet T. SAWYER (1996): Don't feed the alligators (Sanibel Island, Florida, USA). — Pallidula 26(1): 8-15.

* Janet SAWYER & Alan SECCOMBE (1996): A strandloper in South Africa. — Pallidula 26(2): 18-21.

* H.D. LAATSCH (1996): Conchylien-Funde einiger ostaustralischer Strände und Buchten (von Cairns bis Wollongong). — Club Conchylia Inf. 28(5-6): 66-67.

* Wolfgang FISCHER (1996): Notizen aus Griechenland. — Club Conchylia Inf. 28(5-6): 70-75.

* Hervé BRUNEL (1996): Collecte au Pays Maya (Yucatan, Mexico). — Xenophora 76: 14-22.

* Margaret MULLINER (1996): Dredging around Isla Danzante, Gulf of California, Mexico, or what you find at the end of a line. — The Festivus 28(6): 62-70.

* Daniel GRATECAP (1996): Breizh a Tao (Always Bretagne). — Xenophora 75: 15-21.

* BACKHUYS PUBLISHERS *

Dr. W. Backhuys, Postbus 321, NL-2300 AH Leiden, The Netherlands
tel. +31(0)71-5170208 - fax +31(0)71-5171856 - e-mail: backhuys@euronet.nl

The Marine Mollusca of the Maltese Islands (Part Two: Neotaenioglossa)

by

Charles Cachia, Constantine Mifsud & Paul. M. Sammut

Just published:

228 p., 19 black & white plates depicting over 200 species.
Paperbound. ISBN 90-73348-48-X. **NGL 84,00**

Since the publication of part one (1991), there have been significant changes in the systematics and the higher classification of the Mollusca. The Order Archaeogastropoda has now been elevated to a Super-Order, divided in five Orders. The present work deals with the Order Neotaenioglossa Haller, 1882 of the Super-Order Caenogastropoda Cox, 1959.

Caenogastropods are found at all depths and on almost every type of imaginable substrate, and the species under discussion now constitute a very varied assemblage. Representatives of 43 gastropod families are described, with a total of about 220 different species. The various keys in this work are intended to facilitate problems of determination with very difficult groups such as e.g. the Eulimidae. Systematics have been based on Sabelli, Giannuzzi-Savelli & Bedulli (1990), but changes introduced by Van Aartsen & Giannuzzi-Savelli (1990) and Warén (1991) have also been included. An important addition to the literature on the malacofauna of this highly interesting region.

Send your order to the above mentioned address. Price is in Dutch Guilders (NLG). We also accept payment in US\$, DM, FRF and GB£. Visa and AmEx accepted. Postage and handling are extra. Books will be sent surface mail. For our E.C. customers: price does not include 6% VAT. Approx. exchange rates: 1 NGL = US\$ 0.65 = DM 0,90 = FRF 3,14 = GB£ 0,40.

SHELLS FROM THE COLLECTION Guido T. POPPE

**FOR EXCHANGE OR SALE
5000 SPECIES AVAILABLE, MARINE AND LAND**

For more than 20 years, Guido T. Poppe and his friends crossed the world in search for the most beautiful and interesting specimens. Not only with the aim of perfecting your collections, but also to gain more knowledge on taxonomy, nomenclature and the origins of shells.

WANTED

PLEUROTOMARIIDAE	PECTINIDAE	SPONDYLIDAE

Stanislas Leclefstraat, 8 2600 Berchem - Belgium
Tel: 32 2 217 01 10 - Fax: 32 2 217 36 28
E-mail: conchology@innet.be
WWW: <http://www.club.innet.be/~year0078>

NEW BOOKS - NIEUWE BOEKEN

MOLLUSCS - WEEKDIEREN

The Mussel *Mytilus*: ecology, physiology, genetics and culture by Elizabeth Gosling (ed.). Developments in aquaculture & Fisheries Science, 25. 17 x 24 cm, 589 pp, b/w illustrated. Elsevier Science Publ. B.V., Amsterdam, the Netherlands. ISBN 0-444-88752-0. 1992.

Biología, Pesquería y Cultivo del Caracol, *Strombus gigas*. Queen Conch Biology, Fisheries and Mariculture by R.S. Appeldoorn & B. R. 356 pp. Fundación Científica Los Roques, Caracas, Venezuela. USD 30.-.

Checklist della Specia della fauna Italiana (parts 13-18) by A. Minelli, S. Ruffo & S. La Posta (ed.). 16 x 23.5 cm, 182 pp, 1 map. Ed. Calderini, Bologna, Italy. ISBN 88-7019-966-5. 1995.

Systematics and evolution of *Littorina* by David G. Reid. The Ray Society, publication no. 164. Intercept Ltd., Andover, UK. 1996. GBP 89.-

Cones of Senegal by M. Pin & K.D. Leung Tack. 56 pp, 63 colour photographs, 46 b/w SEM pictures. Naturama, Palermo, Italy. ISBN 88-86463-00-4. 1996. ITL 23000, DEM 23, USD 15.30.

The Eastern Oyster *Crassostrea virginica* by V.S. Kennedy, R.I.E. Newell & A.F. Eble. 772 pp, over 400 illustrations. University of Maryland, USA. 1996. USD 95.-.

The Marine Mollusca of the Maltese Islands by Charles Cachia, Constantine Mifsud & Paul M. Sammut. 228 pp, 19 b/w plates. Backhuys Publishers, Leiden, the Netherlands. ISBN 90-73348-48-X. 1996. HFL 84,-. (See also page 13)

THE ART OF MAINTENANCE - DE KUNST VAN HET SCHELPEONDERHOUD

PRELUDE

Long ago my collector's fairy tale started on the sandy beaches of Zelandic Walcheren, with the finding of tens of 'freshly coloured' valves of the well-known *Macoma balthica* (L., 1758). For my second species I picked coloured periwinkles from the piles. *Nucella lapillus* (L., 1758) was, in those days still very common along the Zelandic coasts. The colours of my findings spoke greatly to my imagination, and great was the disappointment when, once back home in the south, I unpacked: all had turned pale and was covered with a greyish veil. Later I found more problems: thick calcareous layers, red calcareous sponges, tough hairs, tube worms and barnacles, to mention a few. Specimens covered with lime and other calamities were put aside in a drawer, awaiting a more representative specimen. *Hexaplex trunculus* (L., 1758), originating from the Mediterranean has a name to hold high.

With the years, the insight came: I got myself together and started a true 'odyssey' to get my collection free of the unwanted deposits.

UNWANTED?

In the framework of the exposé we might think of the old saying, 'better think twice'. What is 'unwanted'? A fat, hairy periostracum from (e.g.) a ranellid species? Some nice tube-worms draped over a scallop? Both examples illustrate that by no means all that clings to our shells, covering them completely, or almost, has to be declared 'unwanted'. If that be the case, patiently cleaning is an option.

TO ANALYSE

The question, 'What is on my shell, and how do I get it off?' is now most important. Patellids may be covered with weed, and which Cone collector doesn't know the incrustations behind which the most beautiful patterns hide. We can run into the most diverse problems, which all require a specific approach. The most important will be treated here.

LIME

Many marine organisms attach themselves to shells and deposit lime on surfaces. Thick tapestries hide sculpture and colour from the eye. The best method to remove lime, is also

PRELUDE

Lang geleden begon mijn verzamelaarsprookje op de zandstranden van het Zeeuwse Walcheren met de vondst van tientallen 'fris gekleurde' kleppen van de overbekende *Macoma balthica* (L.1758). Als tweede soort plukte ik 'bonte kreukels' van de palen. *Nucella lapillus* (L.1758) kwam destijds nog veelvuldig voor langs de Zeeuwse kust. De kleuren van mijn vondsten spraken bijzonder tot mijn verbeelding en groot was de teleurstelling toen eenmaal thuis in het zuiden werd uitgepakt: alles was verbleekt en ging gehuld in een grijze sluier. Later leerde ik meer 'narigheid' kennen: dikke kalklagen, rode kalksponzen, stugge haren, kalkwormen en zeepokken om er maar een aantal te noemen. Met kalk en ander 'onheil' volgekoekte exemplaren verdwenen in een lade in afwachting van een 'representatiever' exemplaar. De uit de Middellandse Zee stammende *Hexaplex trunculus* (L.1758) heeft wat dat aangaat een naam hoog te houden.

Met de jaren kwam het inzicht: ik sloeg de handen ineen en begon aan een ware 'odyssee' om mijn collectie te bevrijden van ongewenste aanslag.

ONGEWENST?

In het kader van deze uiteenzetting kunnen wij het aloude: 'Bezint eer gij begint' hanteren. Wat heet 'ongewenst'? Een dik, harig periostracum van bijvoorbeeld een exemplaar uit de Ranellidae? Een aantal fraaie kalkkokerwormen gedrapeerd over de 'Wijde Mantel'? Beide voorbeelden illustreren dat lang niet alles wat 'onze schelpen' geheel of gedeeltelijk aan het gezicht onttrekt, tot 'ongewenst' hoeft te worden verklaard. Mocht dat wel het geval zijn dan is geduldig reinigen een optie.

ANALYSEREN

De vraag: 'Wat zit er op mijn schelpen en hoe krijg ik het eraf?' speelt nu een hoofdrol. Patella's kunnen getooid gaan met wieren en welke Conus-verzamelaar kent niet de dikke kalklagen waarachter zich de mooiste dessins verschuilen. We kunnen de meest uiteenlopende 'problemen' tegenkomen die alle een specifieke werkwijze vereisen. De belangrijkste zullen wij hier uiteen zetten.

the most time consuming. First, allow the shells to dry completely. Remove superficial dirt with a toothbrush, and use a sharp peeling-knife with which you can start with the limy layer. Start at the outer lip, and work whorl by whorl towards the apex. Don't start at the apex, as you will soon lose all track since you won't be able to make a distinction between shell and lime. The knife may not be used to peel or scrape; this rapidly causes damage to the structures underneath. Place the point of the knife between lime layer and shell. Subsequently, you can move the knife towards you with short movements, which causes small pieces of lime to come off. Doing so, follow the natural ridges and sculptural elements. Sometimes large pieces of lime may come off.

Besides the peeling-knife I advise the instruments of the dental hygienist. He/she often has cast-offs, which are most suitable for the above-mentioned task. I strongly advise against using acid, as these aggressive liquids do not make any distinction between lime and shell.

After most of the lime is removed, you may brush the shell with a rough toothbrush. Often the shell is (partially) covered with a brownish or greenish deposit, which can be removed with a 50% chlorine solution. Rinse carefully and thoroughly and let the shells dry. A pale limy film may come as a result. This layer disappears when you brush the shells with paraffin. By this means, the shells regain their natural colour.

SEAWEED, ALGAE, PERIOSTRACUM

The shells to be cleaned have to be completely dry. Remove all superficial dirt, caused by sand or silt, with a toothbrush. Seaweed is best removed with a hard brush, using circling movements. When the seaweed is removed, there may be a brownish or greenish deposit, which disappears in a 50% chlorine solution. The periostracum is also best removed in a chlorine solution. Don't use a peeling-knife, but let the solution do its work patiently.

After the treatment, the shells will have to dry. Also now, paraffin can provide miracles. However, do not use too much paraffin; the shells are not supposed to glitter.

EPILOGUE

The above-mentioned method is based on repetition and patience. Don't expect the job to be done quickly. Finally, the efforts are well rewarded. Even the specimens of *Hexaplex trunculus* have given away their secrets!

If there are any readers with complementary advice, they will be gratefully received.

Freek Titselaar, Amsterdam

BRITISH SHELL COLLECTORS CLUB

For info on joining the B.S.C.C. & subscription to **PALLIDULA** write to: Mr. Kevin Brown, 12 Grainger Road, Isleworth, Middlesex, TW7 6PQ, UNITED KINGDOM, phone (+44)(0)181.568.8333.

Shell Auction Saturday 26th april 1997. Info: Joanna Ward, 87 Southdale Road, Carlton, Nottingham, NG4 1EU, U.K., phone (+44)(0)115.961.9600.

KALK

Veel zeeorganismen hechten zich aan de schelpen en zetten kalk op het oppervlak af. Dikke tapijten onttrekken sculptuur en kleuren aan het oog. De beste methode om kalk te verwijderen is tevens de meest tijdrovende. Laat de schelpen eerst volledig drogen. Verwijder het oppervlakkige vuil met een tandenborstel en hanteer een puntig aardappelschilmes waarmee u een begin kunt maken in de kalklaag. Begin bij de mondrand en werk windingsgewijs naar de top. Begin niet bij de top want hier zult u snel het spoor bijster raken, aangezien u geen onderscheid kunt maken tussen aanslag en schelp. Het mes mag niet gebruikt worden om te schillen of te schrappen; dit veroorzaakt al snel beschadigingen aan de onderliggende structuur. Het is de bedoeling dat de punt van het mes tussen de kalklaag en het schelpoppervlak wordt geplaatst. Vervolgens kunt u het mes met korte knikken naar u toe halen waardoor stukjes kalk losspringen. Volg daarbij de natuurlijke groeven en richels. Op deze wijze laten soms hele platen kalkaanslag los.

Naast een aardappelschilmes raad ik het instrumentarium van de mondhygiënist(e) aan. Deze beschikt veelal over 'afdankertjes' die voor bovenstaande werkzaamheden uitermate geschikt zijn! Ik raad het gebruik van 'zuren' beslist af omdat deze agressieve stoffen geen onderscheid maken tussen kalkaanslag en schelpmateriaal.

Nadat de meeste kalkaanslag verwijderd is kunt u de schelp borstelen met een harde tandenborstel. Vaak is de schelp nog geheel of gedeeltelijk bedekt met een bruine of groene aanslag die verwijderd kan worden in een chlooroplossing van 50%. Spoel daarna alles goed af en laat de schelpen drogen. Een bleke kalkfilm kan door het indrogen ontstaan. Deze verdwijnt indien u de schelpen inborstelt met paraffine. Op deze wijze herwinnen de slakkenhuizen hun natuurlijke kleuren.

WIJEREN, ALGEN, PERIOSTRACUM

De te reinigen schelpen moeten volledig droog zijn. Verwijder met een tandenborstel al het oppervlakkige vuil, veroorzaakt door zand of slijk. Wieren laten zich het beste met een harde borstel verwijderen waarbij u cirkelende bewegingen maakt. Als de wieren verwijderd zijn kan er een groene of bruine algaanslag zichtbaar zijn die oplost in een chlooroplossing van 50%. Het periostracum laat zich ook het beste verwijderen in een chlooroplossing. Gebruik geen aardappelschilmes maar laat laatstgenoemde oplossing geduldig het werk doen.

Na de behandeling moeten de gereinigde schelpen goed drogen. Ook nu verricht paraffine wonderen. Let er wel op dat u niet teveel paraffine gebruikt; de schelpen mogen immers niet gaan 'glimmen'.

EPILOGUE

Bovenstaande methode is gebaseerd op praktijk en geduld. Verwacht niet dat de klus 'snel' geklaard zal zijn. Uiteindelijk wordt de inspanning beloond. Ook de exemplaren van *Hexaplex trunculus* (L.1758) hebben hun geheimen prijs gegeven! Mochten er nog lezers zijn met aanvullende tips dan houd ik mij warm aanbevolen.

Freek Titselaar, Amsterdam

A HAPPY NEW YEAR

EEN GELUKKIG NIEUWJAAR